

"Cion na Beurla"

le

MAIREAD UILLEAM CHALUIM

MAR a tha mise air mo léireadh le muinntir an àite so! Chan e gum bheil cothrom aca air. Chan eil anns an aimideas, anns an aineolas agus ann an cion an fhoghlum ach rudan a tha anns an fhuil co-dhiùbh. Ach 's e a tha ann an cion na Beurla rud eile!

Tha e math gu leòr do'n Chomunn Ghaidhealach a bhi 'gliogadaich 's a' glagadaich mu dheidhinn na Gàidhlig. Tha mi a làn chreidsinn nach biodh duine ach lapach as a h-aonais anns a' bhaile mhór far am bheil uiread de chéilidhean 's de chuirmean Gàidhlig aca. Ach chan ionnan sin an so. Chan eil anns a' Ghàidhlig dhuinne ach rud air nach eil cothrom againn—rud a tha againn co-dhiùbh, mar a tha droch bheul aig Sibealag Chaluim Bhig. 'S e a tha dhìth air a' bhaile so—Beurla! Agus tha mise taingeil do'n Fhortan gun do chuir mi seachad dà bhliadhna ann am Port-rìgh, an uair a bha mi òg; mar sin, fhuair mi de Bheurla na ni an gnothach dhomh.

Ach tha eagal orm gum bheil mo theanga a' gabhail làmh an uachdair orm! 'S ann a bha mi 'dol a dh' innseadh dhuibh mar a chaidh mo mhaslachadh an latha roimhe—rud nach do thachair dhomhsa bho'n a dh' fhàg mi badain Sheòrais Bhig air an sgaoiltich air Diardaoin na traisg.

Air an t-seachduinn so chaidh 's ann a bh' ann. Bha mi na mo shuidhe leam fhein a' feitheamh a' choire an uair a dh' fhosgail an dorus agus a bhrùchd Mairi Anna Lachlainn a steach. ('S e cho tomadach a tha 'n té ud a' fàs! 'S daor a' cheannach a th' aice air falbh nan tighean). Ach a dh' innse na fìrinn 's ann a rinn mi seòrsa de thoileachadh rithe an latha ud—chan fhaigh mi blas no tlachd ann an cupa tea an uair a tha mi leam fhéin.

"Sid thu, Mhairi Anna" arsa mi fhéin, "thig 's buail fodhad i."

"Cha tig" ars' ise, "chan e sin turus air am bheil mi. Ach tilg thusa do chòta mu do cheann agus thugainn sìos chun an tighe còmhla riumsa, ach am faic thu 'n rud a th' agam."

Cha robh mi fhein buileach cinnteach dé bha i 'ciallachadh, ach bhon nach ann a h-uile latha a gheibh duine fiathachadh chun an tighe ud, thilg mi seacaid na bàthcha aig Iain mu mo ghuailnean agus dh' fhalbh mi còmhla rithe.

"Dé a tha ceàrr, a Mhairi Anna?" arsa mise an uair a fhuair sinn sìos chun an rathaid. "Chan e bhó a tha 'breith, an i?"

"Gu dearbha chan i," ars' ise, "ach tha fear a' dol a thadhal orm an ceart-uair agus tha mi airson gum faic thu e."

"Dhia—Dhia! An ann mar so a tha! Bha dùil agam-sa nach sealladh tu air fear gu bràth tuilleadh bhon a chaidh Calum Seasaig an taobh a chaidh e leis an té Ghallda."

Thug i'n t-sùil mhi-chiatach ud orm. "Calum Seasaig! Cha togainn-sa Calum Seasaig far an torr-innearach an latha a b' fheàrr a bha e. Ach bhon a dh' fheumas tu a h-uile dad a chluinntinn (Huh!